

הבְּקָר אֹר וְהֶאֱנָשִׁים שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחִמְרִיהֶם, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִכָּא אֵית לָאִסְתַּפְּלָא, אִי אֵינּוֹן הָווּ אֶזְלִי וְאִשְׁתַּדְּרוּ, מַה לָּן לְמַכְתַּב בְּאוֹרֵייתָא, הֵמָּה וְחִמְרִיהֶם. אֶלָּא בְּגִין דְּכַתִּיב וְלָקַחְתָּ אוֹתָנּוּ לְעִבְדִּים וְאֶת חִמְרֵינוּ, בְּגִין כֶּן וְהֶאֱנָשִׁים שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחִמְרִיהֶם. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּאֲרוּן אֵינּוֹן וְחִמְרִיהוֹן, כְּדָקְאֻמְרוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֵּשׁ אֶת חִמּוֹרוֹ וְגו'. אוֹתוֹ הַבֶּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה מֵאִיר לְעַמֵּד עֲלֵיהֶם בְּזִכּוֹתוֹ, אִזּוֹ זִכּוֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם עֲמָדָה עֲלֵיהֶם וְהִלְכוּ בְּשִׁלּוּם וַנִּצְלוּ מִן הַדִּין, מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ הַשְּׁעָה עַמֵּד עֲלֵיהֶם הַדִּין לְהַפְרֵעַ מֵהֶם, רַק שְׁזִכּוֹת אוֹתוֹ הַבֶּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם הִגְנָה עֲלֵיהֶם וַנִּשְׁלָחוּ מִן הַדִּין, שְׁלֹא שְׁלִט עֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, (שמואל ב-ב) וַיִּכְאוֹר בֶּקֶר יִזְרַח שֶׁמֶשׁ - זֶהוּ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ בֶּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם. יִזְרַח שֶׁמֶשׁ - זֶה הוּא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכְּתוּב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. בֶּקֶר לֹא עֲבוֹת - שְׁאוֹתוֹ בֶּקֶר הוּא לֹא כֹל כֶּן עֲבוֹת, אֶלָּא מִנְגַה מִמְטָר. נְגַה מִמְטָר - הוּא הַמְטָר שֶׁבֹא מִצֵּד יִצְחָק, שְׁאוֹתוֹ מְטָר מוֹצִיא דָּשָׁא מִן הָאָרֶץ.

דְּבַר אַחֵר, וַיִּכְאוֹר בֶּקֶר, בְּהֵוֹא נְהִירוֹ דְּבִקְר דְּאַבְרָהָם. (דף רג ע"ב) יִזְרַח שֶׁמֶשׁ, דָּא הוּא יַעֲקֹב. דְּנְהִירוֹ דִּילֵיהּ, כְּנְהִירוֹ דְּהֵוֹא בֶּקֶר. בֶּקֶר לֹא עֲבוֹת, בְּגִין דְּהֵוֹא בֶּקֶר, לָאוּ אִיהוּ חֲשׂוּף, אֶלָּא נְהִיר. דְּהֵא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתִּי בֶּקֶר, לֹא שְׁלֵטָא דִּינָא כְּלָל. אֶלָּא כְּלָא נְהִיר, בְּסִטְרָא דְּאַבְרָהָם. מִנְגַה מִמְטָר, דָּא הוּא סִטְרָא דִּיוֹסָף הַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ אֲמִטִיר עַל אַרְעָא, לְאַפְקָא דְּשָׂאָה, וְכָל טִיבוֹ דְּעֵלְמָא.

הַבְּקָר אֹר וְהֶאֱנָשִׁים שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחִמְרִיהֶם, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִכָּא אֵית לָאִסְתַּפְּלָא, אִי אֵינּוֹן הָווּ אֶזְלִי וְאִשְׁתַּדְּרוּ, מַה לָּן לְמַכְתַּב בְּאוֹרֵייתָא, הֵמָּה וְחִמְרִיהֶם. אֶלָּא בְּגִין דְּכַתִּיב וְלָקַחְתָּ אוֹתָנּוּ לְעִבְדִּים וְאֶת חִמְרֵינוּ, בְּגִין כֶּן וְהֶאֱנָשִׁים שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחִמְרִיהֶם. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּאֲרוּן אֵינּוֹן וְחִמְרִיהוֹן, כְּדָקְאֻמְרוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֵּשׁ אֶת חִמּוֹרוֹ וְגו', הֵוֹא בֶּקֶר דְּאַבְרָהָם הָוֵה נְהִיר, לְקִיּוּמָא עֲלֵיהוּ בְּזִכּוֹתֵיהּ. כְּדִין זִכּוֹתָא דְּאַבְרָהָם קִיּוּמָא עֲלֵיהוּ, וְאֶזְלוּ בְּשִׁלּוּם, וְאִשְׁתַּזְיְבוּ מִן דִּינָא. בְּגִין דְּהֵוֹא שַׁעְתָּא, קִיּוּמָא עֲלֵיהוּ דִּינָא, לְאַתְפָּרְעָא מִנְיֵיהוּ. כֶּן דְּזִכּוֹתָא דְּהֵוֹא בֶּקֶר דְּאַבְרָהָם, אִגִּין עֲלֵיהוּ. וְאִשְׁתַּלְחוּ מִן דִּינָא, דְּלֹא שְׁלִט עֲלֵיהוּ בְּהֵוֹא זְמַנָּא.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (שמואל ב כג) וַיִּכְאוֹר בֶּקֶר יִזְרַח שֶׁמֶשׁ. דָּא הוּא נְהוֹרָא, דְּהֵוֹא בֶּקֶר דְּאַבְרָהָם. יִזְרַח שֶׁמֶשׁ, דָּא הוּא שֶׁמֶשׁא דִּיעֲקֹב. דְּכַתִּיב, (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. בֶּקֶר לֹא עֲבוֹת, דְּהֵוֹא בֶּקֶר לָאוּ אִיהוּ עֲבוֹת כֹּל כֶּן, אֶלָּא מִנְגַה מִמְטָר. נְגַה מִמְטָר, אִיהוּ מִטְרָא דְּאִתִּי מִסִּטְרָא דִּיצְחָק, דְּהֵוֹא מִטְרָא אֲפִיק דְּשָׂא מֵאָרֶץ.

דְּבַר אַחֵר, וַיִּכְאוֹר בֶּקֶר, בְּהֵוֹא נְהִירוֹ דְּבִקְר דְּאַבְרָהָם. (דף רג ע"ב) יִזְרַח שֶׁמֶשׁ, דָּא הוּא יַעֲקֹב. דְּנְהִירוֹ דִּילֵיהּ, כְּנְהִירוֹ דְּהֵוֹא בֶּקֶר. בֶּקֶר לֹא עֲבוֹת, בְּגִין דְּהֵוֹא בֶּקֶר, לָאוּ אִיהוּ חֲשׂוּף, אֶלָּא נְהִיר. דְּהֵא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתִּי בֶּקֶר, לֹא שְׁלֵטָא דִּינָא כְּלָל. אֶלָּא כְּלָא נְהִיר, בְּסִטְרָא דְּאַבְרָהָם. מִנְגַה מִמְטָר, דָּא הוּא סִטְרָא דִּיוֹסָף הַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ אֲמִטִיר עַל אַרְעָא, לְאַפְקָא דְּשָׂאָה, וְכָל טִיבוֹ דְּעֵלְמָא.

אמר רבי שמעון, תא חזי, בשעתא דליליא עאל, ופריש גדפוי על עלמא, כמה גרדיני טהירין, זמינין לנפקא, ולשלטא בעלמא. וכמה מאריהון דינין, מתערין בכמה סטרין לזנייהו, ושלטי על עלמא. פיון דאתי צפרא ונהיר, פלהו מסתלקי, ולא שלטי, וכל חד וחד עאל לדוכתיה, ותב לאתריה.

במה דאת אמר, הבקר אור, דא בקר דאברהם. והאנשים שלחו, אליו מאריהון דינא, דהוו שלטין בליליא. כמה וחמוריהם (ס"א הפה אינו מאריהון דינא דקאמר, וחמוריהם) אינון גרדיני נימוסין, דאתיין מסטרא דמסאבא. דלאו אינון קדישין, ולא שלטין, ולא אתחזון מכי אתי צפרא. ואינון מסטרא דאינון חמרי, גרדיני נימוסין דקאמרין.

במו שנאמר הבקר אור - זה בקר של אברהם. והאנשים שלחו - אלו בעלי הדין, שהיו שולטים בלילה. כמה וחמוריהם - (הפה - אותם בעלי הדינים שאמרנו. וחמוריהם - הם שומרי החקים שבאים מצד הטמאה, שאינם קדושים ולא שולטים ולא נראים מכשבא הבקר. והם מצדם של אותם החמורים, שומרי החקים שאמרנו.)

דהא לית לך דרגין עלאין. דלא אית (אית) בהו ימינא ושמאלא, רחמי ודינא. דרגין על דרגין קדישין, מסטרא דקדושה. ומסאבין, מסטרא דמסאבא. וכלהו דרגין על דרגין, אלין על אלין. ובכל אתר דבקר דאברהם אתער בעלמא, פלהו מתעברי, ולא שלטי. בגין דלית לון (ו"ח קיימא) לקיימא בסטר ימינא, אלא בסטר שמאלא. וקדשא בריך הוא עבד ימא ויליליא, לאנהגא כל חד וחד לסטריה פדקא חזי ליה. זכאה חולקיהון דישראל, בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

שהרי אין לך דרגות עליונות שאין [יש] בהם ימין ושמאל, רחמים ודין, דרגות על דרגות קדושות מצד הקדושה, וטמאות מצד הטמאה, וכלם דרגות על דרגות, אלו על אלו. ובכל מקום שמתעורר הבקר של אברהם בעולם, פלם עוברים ולא שולטים, משום שאין להם [קיים] לעמד בצד ימין, אלא בצד שמאל. והקדוש ברוך הוא עשה יומם וליל להנהיג כל אחד ואחד לצד שלו כראוי לו. אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי חייא פתח ואמר, (מלאכי א) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. תא חזי, זמין קדשא בריך הוא לאנהרא לון לישראל, ההוא שמשא, דגניז קדשא בריך הוא, מיומא דאתברי עלמא. (דגניז קדשא בריך הוא) מקמי רשיעי דעלמא.

רבי חייא פתח ואמר, (מלאכי א) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. בא ראה, עתיד הקדוש ברוך הוא להאיר לישראל אותו השמש שגנו הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם [שגנו הקדוש ברוך הוא] מלפני

לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. תא חזי, זמין קדשא בריך הוא לאנהרא לון לישראל, ההוא שמשא, דגניז קדשא בריך הוא, מיומא דאתברי עלמא. (דגניז קדשא בריך הוא) מקמי רשיעי דעלמא.